

Standardy prac dyplomowych

„Zarządzanie oświatą i organizacjami pozarządowymi”

Praca licencjacka na kierunku „Zarządzanie oświatą i organizacjami pozarządowymi”

Praca licencjacka ma wykazać wiedzę, umiejętność i kompetencje autora w wykorzystywaniu w rozwiązywaniu konkretnych problemów teoretycznych i praktycznych. W założeniu ma potwierdzać zdolność rozumienia i analizowania tych problemów przy wykorzystaniu profesjonalnych opracowań. Wskazana jest umiejętność wykorzystania źródeł obcojęzycznych, wraz z umieszczeniem jej w przypisach i bibliografii.

Dla uzyskania pozytywnej oceny praca licencjacka powinna odzwierciedlać orientację autora w dostępnych współczesnej socjologii i naukach o zarządzaniu metodach i technikach badawczych. Ponadto wykazać umiejętnościami ich doboru oraz sprawnego posługiwania się nimi w wybranym rozwiązywanym problemie. Zarówno analizy jak i wnioski powinny zachować poprawność logiczną, terminologiczną, metodologiczną i świadczyć o ogólnej sprawności językowej autora pracy licencjackiej.

Praca licencjacka na kierunku Zarządzanie oświatą i organizacjami pozarządowymi może mieć charakter:

- teoretyczno-analityczny, czyli jest przygotowana w oparciu o teorie, koncepcje, hipotezy zastane w literaturze przedmiotu oraz wyniki badań przeprowadzonych przez inne osoby (tzw. źródłach zastanych). Samodzielność pracy polega na omówieniu, zanalizowaniu, opracowaniu i zinterpretowaniu problemu wynikającego z badań lub teorii innych autorów.
- studium przypadku, wówczas student zobowiązany jest przeprowadzić analizę o charakterze badań monograficznych wybranej instytucji / problemu,
- analizy wybranego problemu z obszaru zarządzania szczególnie w instytucjach oświaty i/lub sektora organizacji pozarządowych,
- opisu własnego projektu, przygotowywanego dla potrzeb np. tzw. praktyki społecznej, np. instytucji oświaty, samorządów, organizacji pozarządowych, organizacji grup dyspozycyjnych i innych interesariuszy.

W każdym z wymienionych przypadków student powinien wykazać się znajomością literatury ww. zakresie, umiejętnością formułowania uzasadnionych problemów badawczych, opracowaniem metodologicznym problematyki, analizą tematu oraz poprawnym wnioskowaniem.

Prace empiryczne oprócz części teoretycznej, w której prezentowany jest dorobek innych autorów dotyczących głównego tematu pracy, zawiera opracowanie własnych - autorskich badań, zgodnie z przyjętą metodologią badań.

Należy pamiętać, że każda praca semestralna/licencjacka jest rezultatem badania naukowego. Jest zatem próbą rozwiązania jakiegoś problemu. Należy rozpocząć od starannego przemyślenia „tematu” i wstępnie zapoznać się z literaturą. Przemyślenie tematu ma być próbą odpowiedzi na kilka podstawowych pytań

- (a) jaki jest problem naukowy, bądź praktyczny, jaki się chce w pracy rozwiązać, jak można sformułować podstawowe pytanie badania, które ma być podstawą pracy,
- (b) jakie procesy i zjawiska będzie się badać - opisywać i wyjaśniać,

(c) do jakiej koncepcji teoretycznej opisującej i wyjaśniającej je chcemy się odwołać,
(d) jakim materiałem będziemy się posługiwać - wyłącznie literaturą przedmiotu (rekonstrukcja stanu badań zarówno w sensie dorobku teoretycznego jak i empirycznego), źródłami zastanymi czy źródłami wywołanymi (wynikami własnych badań empirycznych).

Po wstępnych studiach literatury należy ostatecznie sformułować problem badawczy, czyli postawić tezę, którą będzie się starało zweryfikować (udowodnić lub obalić) w pracy. Jest to najważniejszy etap przygotowań do pisania pracy, ponieważ od niego zależy sformułowanie szczegółowych pytań, na jakie będziemy się starali odpowiedzieć, dobór materiału dowodowego, czyli kierunek, w jakim pójdą poszukiwania literatury i danych służących do jej weryfikacji i wreszcie jej konstrukcja.

Dalsze, już ukierunkowane, studia literatury mają właśnie na celu zebranie materiału pozwalającego na przyjęcie bądź odrzucenie tezy. W tej fazie należy się odwoływać do materiałów źródłowych, takich jak roczniki statystyczne, rezultaty prac badawczych, opracowania syntetyczne, a nawet publicystyka. Dobrym źródłem są publikowane przez różne „sondazownie” tematyczne raporty z ich badań. Ich skróty można znaleźć w Internecie. Staramy się znaleźć możliwie pełne dane za i przeciw.

Wymagania formalne

Praca licencjacka z „Zarządzania oświatą i organizacjami pozarządowymi” powinna być dziełem samodzielnym, którego wybór tematu został uzgodniony z promotorem pracy. Powinien zawierać 65 - 90 stron znormalizowanego tekstu w zależności od przyjętego tematu pracy i rozwiązań metodologicznych. Prace teoretyczne, które nie zawierają wyników badań mogą mieścić się w dolnej granicy tej objętości a prace empiryczne zawierające wykresy, tabele i inne materiały z badań powinny być obszerniejsze i zawierać więcej stron (górna granica przyjętej objętości).

Należy - przed przystąpieniem do pisania - zbudować (napisać) plan pracy, który powinien zawierać ekspozycję tezy i poszczególne fazy jej weryfikacji. Dla własnej wygody, dobrze jest rozbudować (uszczegółowić) poszczególne punkty planu (podpunkty). Powinny one odnosić się do bardzo konkretnych zagadnień. Można w nich zaznaczyć, jakie źródła będzie się wykorzystywać. Napisany plan i dołączony do niego spis literatury (źródła) należy skonsultować z opiekunem pracy.

Układ pracy

Standardowa praca licencjacka powinna się składać z 5 części: wstępu (wprowadzenia), trzech rozdziałów zasadniczych oraz podsumowania (zakończ czenia). Dodatkowe obowiązkowe elementy to: spis treści i bibliografia, a ewentualne to: aneksy, spisy tabel, wykresów i ilustracji itp.

Układ pracy jest ustalany indywidualnie z promotorem.

Wstęp (Wprowadzenie). Powinno zawierać krótkie zarysowanie podejmowanego zagadnienia (przyczyny obiektywne i subiektywne podjęcia tematu pracy), uzasadnienie jego wyboru i wskazanie celu, jakiemu ma służyć; skrótową charakterystykę poszczególnych podrozdziałów oraz ogólną informację o przyjętej metodologii.

Rozdziały. Ilość, kolejność i tematyka rozdziałów uzależniona jest od charakteru pracy (teoretyczna czy empiryczna), problematyki i przyjętej metody jej opracowania. Zawsze jednak struktura winna być podporządkowana logice i przejrzystości wywodu, odzwierciedlać

jego myśl przewodnią, wyjaśniać wszystkie aspekty podejmowanego tematu. Treść pracy powinna odpowiadać jej tytułowi i poszczególnym podrozdziałom.

W rozdziale pierwszym przedstawić należy teorie, analizy i objaśnienia terminologiczno-pojęciowe oraz definicyjne wykorzystywane w pracy. Rezultatem powinno być metodologiczne dopracowanie aparatury pojęciowej, która będzie zastosowana w głównej analizie.

Rozdział drugi, w zależności od charakteru pracy powinien zawierać: pełną i szczegółową ekspozycję problemu badawczego; jego rekonstrukcje historyczne (diachroniczne); analizy punktów kluczowych dla tematu pracy; omówienie wszystkich poszczególnych aspektów badanego problemu.

Rozdział trzeci zawiera własną interpretację analizowanego problemu (analizy porównawcze różnych sposobów rozwiązywania omawianego problemu; wskazanie preferencji autora pracy odnośnie do tych sposobów i uzasadnienie dokonanego wyboru, z wykazaniem efektywności zastosowania wybranego rozwiązania).

Rozdział czwarty (lub/i następne) to **część metodologiczno-metodyczna** zawiera pytania badawcze i/lub hipoteza(y) i opis procesu badawczego. Kolejno: metody techniki, narzędzia badawcze a następnie prezentację wyników badań własnych.

Gdy planujemy realizację własnych badań empirycznych dla zdobycia materiału mającego służyć do weryfikacji tezy, należy przygotować program badań i je przeprowadzić.

- (a) zbudować teoretyczny model badanych zjawisk i procesów, czyli określić zmienne, przy pomocy których będziemy je opisywać oraz określić relacje między nimi (źródło hipotez),*
- (b) dobrać do zmiennych wskaźniki (mają nimi być dane obserwowalne i/lub odpowiedzi na pytania w kwestionariuszach),*
- (c) dobrać odpowiednią do rozwiązywanego problemu i poszukiwanego materiału dowodową metodę badawczą i adekwatne do niej techniki gromadzenia danych,*
- (d) zbudować narzędzia badawcze (kwestionariusze) i zweryfikować je,*
- (e) określić precyzyjnie badaną zbiorowość - czy badania wyczerpujące czy na próbie i jeżeli tak, to, na jakiej (losowej czy celowej),*
- (f) pomyśleć o sposobie analizy zebranego materiału,*
- (g) zrealizować badania,*
- (h) przygotować instrukcję kodową i zakodować zebrany materiał,*
- (i) dokonać analizy materiału (wprowadzić dane do komputera, dokonać obliczeń wg przygotowanego programu analizy statystycznej),*
- (j) uporządkować dane i przystąpić do pisanie pracy.*

Zakończenie (Podsumowanie). Zawiera syntetyczne podsumowanie całości pracy, wnioski wynikające z przedstawionych w niej treści, postawionych hipotez i badań jeśli była to praca empiryczna, może też zawierać kierunki dalszych badań lub analiz, które pojawiły się w trakcie pisania pracy, może zawierać również pewne elementy prognostyczne z krótkim uzasadnieniem.

Bibliografia. Powinna być zamieszczona w kolejności alfabetycznej nazwisk autorów; nie jest dodatkowo numerowana ponieważ kluczem porządkującym jest alfabet. Powinna zawierać kompletne dane bibliograficzne, zgodnie z przyjętym i konsekwentnie stosowanym systemem zapisu.

Aneksy. Materiały ilustracyjne (rysunki, zdjęcia, wykresy, tabele, mapy itp.) zazwyczaj umieszczamy w tekście, z odpowiednim opisem. W przypadku, gdy objętość tych materiałów jest duża, aby nie utrudniać śledzenia wywodu, wskazane jest umieszczanie części materiałów w aneksie do pracy (załącznikach na końcu pracy), a w tekście głównym zaznaczenie tego przypisem.

Uszczegółowienie każdego z powyższych elementów merytorycznych i formalnych pracy licencjackiej następuje w toku stałej współpracy dyplomanta z Promotorem, który na wszystkich etapach przygotowywania pomaga, najpierw w wyborze tematu i metod jego realizacji; a następnie na bieżąco ocenia postępy, koryguje błędy, ukierunkowuje poszukiwania, akceptuje ostateczną wersję.

Ponadto należy pamiętać o prawidłowym stosowaniu w pracy przypisów zgodnie z normą bibliograficzną!!!!

1. Po konsultacji i akceptacji planu i literatury (źródeł), piszemy pracę stosując się do następujących zasad:

1.1. Nie odpisujemy. Gdy odwołujemy się do cudzych myśli, to dajemy odnośniki (u dołu strony, lub na końcu pracy), w których muszą się znaleźć.

(a) imię i nazwisko autora,

(b) tytuł dzieła,

(c) miejsce i rok wydania (z karty tytułowej książki), lub

(d) tytuł i numer czasopisma (jeżeli artykuł został w takowym zamieszczony).

Jeżeli danych dotyczących roku lub/i miejsca wydania nie ma na karcie tytułowej, to spisujemy je ze stopki (kolofonu) i ujmujemy w nawias.

Gdy dzieło, z którego korzystamy znajduje się w pracy zbiorowej, to oczywiście podajemy nazwisko i imię autora oraz tytuł (a,b), a następnie po (w.) imię (imiona), nazwisko (nazwiska) redaktora (redaktorów) pracy zbiorowej, podając w nawiasie (red.), a następnie tytuł pracy zbiorowej oraz miejsce i rok wydania (c).

1.2. Jeżeli słowa autora przytaczamy dosłownie (cytujemy), to ujmujemy je w cudzysłów, a w odnośniku, po podaniu danych bibliograficznych dzieła, podajemy stronę (strony) cytowanej pracy.

1.3. Jeżeli nie przytaczamy myśli autora dosłownie, lecz je streszczamy, bądź tylko odwołujemy się do nich, to piszemy po numerze odnośnika por. lub zob. i podajemy dane bibliograficzne, podając lub nie numery stron.

1.4. Jeżeli cytujemy, bądź odwołujemy się do jakiegoś autora i jego pracy, którą znamy wyłącznie z omówienia przez kogoś innego, to po takim cytacie, bądź odwołaniu się piszemy cyt. za i podajemy dane bibliograficzne dzieła.

1.5. Gdy autor i cytowane dzieła, bądź sam autor powtarzają się bardzo często, to nie powtarzamy każdym razem pełnych danych bibliograficznych w odnośnikach lecz stosujemy się do następujących zasad:

(a) gdy odnośniki pochodzące z tego samego dzieła następują po sobie, to tylko w pierwszym z nich piszemy pełne dane, a w następnych piszemy bądź op. cit, ibidem, loc. cit, tamże i podajemy strony.

(b) Gdy odnośniki pochodzące z tego samego dzieła są przegrodzone innym autorem (dziełem), to następny odnośnik z tego samego dzieła zawiera tylko imię i nazwisko autora oraz op. cit.

(c) Gdy zacytowaliśmy dwa lub więcej dzieł tego samego autora, to tylko przy odnośniku kiedy po raz pojawia się dzieło podajemy pełny opis bibliograficzny, a przy każdym

następnym - gdy oczywiście pojawiają się dzieła tego samego autora, to podajemy imię i nazwisko autora i początek tytułu (skrót) oraz wyd. cyt. i strony.

2. Możemy robić odnośniki także w inny sposób, tak jak to występuje w pracach amerykańskich. Po cytacie, streszczeniu czy odwołaniu się podajemy w nawiasie nazwisko autora, rok wydania dzieła i po dwukropku strony np. [Szczepański 1973: 23-26]. W taki jednak wypadku, na końcu pracy musi być zamieszczony spis literatury, w którym po imieniu i nazwisku autora należy w nawiasie podać rok wydania dzieła np. Jan Szczepański [1973], Elementarne pojęcia socjologii. Warszawa. Gdy zdarzy się, że ten sam autor opublikował w jednym roku więcej niż jedną pracę wykorzystaną przez nas, to należy prace z tego samego roku oznaczyć dodatkowo literami.

Obok odnośników istnieją przypisy, tzn. możliwość uzupełnienia poza głównym tekstem, tego co chcemy wyjaśnić. Mogą być one komentarzem do omawianych zagadnień, uzupełnieniem, wskazaniem na inne możliwości rozwiązać jakiegoś problemu. Mogą one - tak jak odnośniki - znajdować się na dole strony, lub na końcu tekstu (rozdziału lub całej pracy).

Współczesne edytory tekstów mają opcję automatycznego tworzenia przypisów i odnośników. Przy pisaniu pracy najlepiej z nich korzystać, ponieważ bardzo ułatwiają pracę. Pisząc pracę trzeba się trzymać opracowanego planu. Pozwoli to kontrolować rozmiary pracy, a przede wszystkim to, czy napisaliśmy wszystko to, co zamierzaliśmy.

Nie należy pisać w jednym ciągu od lewego górnego rogu pierwszej strony do prawego dolnego ostatniej, ale stosować tytuły podrozdziałów, zgodnie z opracowanym planem.

W ramach podrozdziałów można jeszcze **wyróżnić paragrafy (akapity)**. Akapit jest najmniejszą samodzielną jednostką tekstu. Powinien on zawierać postawienie tezy (zagadnienia), jego rozwinięcie oraz przejście do następnego akapitu. Wydziela się je zwykle przy pomocy wcięcia (trzy spacje lub jeden odstęp tabulatora na początku linii), lub podwójnym odstępem przy pisaniu blokowym (wtedy już nie stosuje się wcięć);

Gdy stosujemy w tekście dane będące wynikiem analiz statystycznych materiału, to należy pamiętać o następujących zasadach:

(a) posługujemy się liczbami względnymi (procentami) tylko wtedy, gdy dysponujemy odpowiednio dużą populacją badanych - powyżej 100 osób (obserwacji). W innej sytuacji podajemy rozkłady zmiennych w liczbach bezwzględnych lub posługujemy się np. proporcjami. Wykresy można konstruować także z liczb bezwzględnych.

(b) W tabelach wielodzielczych (dwu i trójdzielczych) procentujemy rozkład zmiennej zależnej według zmiennej niezależnej najczęściej w kolumnach.

(c) Tabele muszą być opisane, tzn. w tytule musi być podany rodzaj zmiennej lub zmiennych i zależności między nimi np. "Odpowiedzi na pytanie "x" (w %%) " czy "Typy preferencji politycznych w zależności od wykształcenia respondenta (w %%)".

(d) Jeżeli w tabeli podajemy liczby względne (procenty) to musimy podać liczebności (podstawę procentowania). Dla całej populacji (np. w kolumnie "Razem") stosuje się oznaczenie $N=$. Dla poszczególnych kategorii badanych wyróżnionych ze względu na rozkład zmiennej niezależnej, stosuje się oznaczenie $n=$.

Przykład: Tabela 10

Preferencje polityczne badanych w zależności od wykształcenia

Preferencje polityczne badanych	Wykształcenie badanych			Razem
	najwyżej zasadnicze	Średnie	Wyższe	
	n=328	n=221	n=121	
Socjalistyczne	40.0	18.0	11.0	27.5
Liberalne	10.0	19.0	42.0	19.0
Konserwatywne	11.0	31.0	30.0	21.0
Narodowe	18.0	12.0	7.0	13.9
Katolickie	21.0	20.0	10.0	18.6
Razem	100.0	100.0	100.0	100.0